

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۲/۰۸/۲۷

یونس نگاه

گورنر منصور احمدخان

در ماه جون ۲۰۲۰، زمانی که گفت‌وگوهای روبه‌رو میان هیأت دولت افغانستان و گروه طالبان در دوحه بعد از ماه‌ها توقف دوباره آغاز می‌شد و نشانه‌های برگشت طالبان به قدرت هر روز برجسته‌تر می‌گردید، پاکستان هیأت دیپلماتیک‌اش را در افغانستان بیشتر از پیش تقویت کرد. وزارت خارجه پاکستان، در اعلامیه‌ای کوتاه سفیر سابق‌اش، محمد صادق‌خان را نماینده خاص آن کشور برای افغانستان تعیین کرد و در اعلامیه جداگانه منصور احمدخان را جای او گماشت. وزارت خارجه پاکستان، صادق‌خان را صاحب تجربه جامع در امور افغانستان خوانده بود. شاه‌محمود قریشی، وزیر خارجه پاکستان، گفته بود که کشورش در جبهات داخلی و خارجی با چالش‌های متعدد روبه‌رو است و در شرایطی که پروسه صلح افغانستان به مرحله حساس رسیده، منصور‌خان را که «سوابق عالی دارد» توظیف کرده تا منافع پاکستان را در افغانستان تأمین کند.

منصور احمد هرچند پسوند خان را در نامش دارد، اما متولد ۱۹۶۲ در لاهور است. او قبل از سفارت نیز در افغانستان وظیفه انجام داده بود و از سال ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۲، در اوج بازسازی و احیای نقش سفارت پاکستان در کابل، معاون سفیر بود. سفارت پاکستان واقع در کارته پروان، در آخرین سال مأموریت منصور‌خان در نقش معاون سفیر، بازسازی شد. این سفارت، کمپلکس شش‌هکتاری است که زمین آن از بریتانیا به پاکستان میراث مانده است. لارد کورزن، وایسرای بریتانیا در هند، پایه‌گذار آن سفارت بود. جریان تحویل‌دهی آن از بریتانیای کبیر، مثل نقشی که پاکستان در امور افغانستان بازی می‌کند، با گذشت زمان انجام شد. اولین بار در دهه ۱۹۶۰ یعنی بیش از یک دهه پس از تشکیل پاکستان، بریتانیا، زمین کنونی سفارت پاکستان را به این کشور واگذار کرد؛ اما تحویل‌دهی کامل آن سه دهه وقت گرفت و در دهه ۱۹۹۰، وقتی که افغانستان مثل امروز به میدان انحصاری پاکستان بدل شده بود، آن کشور توانست میراث وایسرای هند را عملاً صاحب شود.

فعال‌سازی کامل آن شش هکتار زمین پرماجر، بیش از یک دهه دیگر نیز وقت گرفت و در سال ۲۰۱۲ به‌طور کامل بازسازی و فعال شد. از آن پس، تا امروز، کابل میزبان بزرگ‌ترین سفارت پاکستان است. در هیچ جای دیگر دنیا، پاکستان سفارتی به آن بزرگی و پیچیده‌گی ندارد؛ حتا در واشنگتن و دهلی.

از سال ۲۰۱۲ به بعد، به تدریج کارمندان و بودجه سفارت پاکستان در کابل نیز افزایش یافت. براساس گزارشی که در سال ۲۰۱۶ روزنامه اکسپرس تربیون نشر کرده بود، اسلام‌آباد آن سال در کشورهای مختلف ۱۲۲ سفارت و قونسول‌گری داشت. از این میان پنج تایی آن‌ها در افغانستان (یک سفارت و چهار قونسول‌گری) موقعیت دارد. پاکستان از سال ۲۰۱۲ به بعد تعداد کارمندان سفارت‌خانه و قونسول‌گری‌هایش را به سرعت افزایش داده است. در سال ۲۰۱۶، تعداد کارمندان سفارت و قونسول‌گری‌های پاکستان در کشور ما ۱۵۲ تن بودند و بودجه‌شان بعد از سفارت پاکستان در واشنگتن (۵۳۶ میلیون روپیه) و دهلی (۴۱۱ میلیون روپیه) در صدر قرار داشت (۲۵۲ میلیون روپیه). بالا بودن بودجه واشنگتن می‌تواند ناشی از تفاوت هزینه زنده‌گی و اسعار باشد، ورنه وسعت کار سفارت پاکستان در کابل با کار سفارت‌های آن کشور در هیچ جای دیگر قابل مقایسه نیست. در آن سال، سفارت پاکستان در کابل ۶۰ مأمور داشت که ۴۳ تن آنان بعد از ۲۰۱۲ افزوده شده بودند. در قونسول‌گری قندهار ۲۷ تن کار می‌کردند که ۱۲ تن‌شان در سال‌های اخیر توظیف شده بودند. در قونسول‌گری مزار شریف نیز ۲۰ تن توظیف بودند.

چیزی بیشتر از یک سال مأموریت منصور احمد در حکومت اشرف غنی، پرتنش گذشت. در ماه جولای ۲۰۲۱، سلسله علی‌خیل، دختر نجیب‌الله علی‌خیل، سفیر افغانستان در اسلام‌آباد، اختطاف شد. افغانستان در واکنش، سفیر و دیپلمات‌های ارشدش را به کابل فراخواند و اسلام‌آباد نیز اقدام متقابل کرد. منصور احمدخان تا سقوط کابل به دست طالبان به کارش برنگشت. یک ماه بعد، وقتی طالبان کابل را تصرف کردند، منصور احمدخان با ژست فاتح از راه زمینی و از طریق جلال‌آباد به کابل آمد. خبر سفر «کابوایی» او را وزیر داخله پاکستان، شیخ رشید احمد،

د پانو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دلېکنې دلېکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خیر و لولئ

در اسلام‌آباد با خبرنگاران شریک ساخت. در آن روزها پاکستان حرکت‌های نمادین بسیاری انجام داد و اعلام خیر سفر زمینی سفیر از طریق وزیر داخله، نه وزیر خارجه، نیز بخشی از آن مانورها بود. وزیر داخله پاکستان برای عادی نشان دادن اوضاع و این‌که گویا برگشت طالبان به سود منطقه و جهان است، به خبرنگاران گفته بود: «اوضاع در دو سوی مرز عادی است. حتا سفیر ما امروز از راه زمین و مرز تورخم به کابل رفت.» او در فردای برگشت طالبان گفته بود که اکنون در افغانستان صلح حاکم است و بیش از ۸۰۰ لاری از مرز ما به خاک افغانستان گذشتند.

شهرت منصورخان در یک سال حاکمیت طالبان، به دلیل حضور پررنگ‌اش در کنار مقامات آن گروه و رفتار گورنرانه (حاکمانه‌اش) با مأموران بلندپایه طالبان و نیز دیدارهایش با هیأت‌ها و نماینده‌گان دولت‌های خارجی در کابل افزایش یافت. از او تصاویری نشر شد که با معینان و کارمندان ارشد وزارت‌خانه‌های طالب دیدار می‌کند، وزیران طالب را به حضور می‌پذیرد، درحالی که خود پا روی پا گذاشته آرام به چوکی لمیده است و مقامات طالبان روبه‌رویش یادداشت می‌گیرند. صفحه سفارت پاکستان پر از تصاویر دیدار منصور احمدخان با نماینده‌گان دولت‌ها و نهادهای خارجی نیدخل در امور افغانستان است. او با تاجران افغان، مسوولان اتاق تجارت، منتفذان محلی، رئیس‌جمهور و رئیس اجرائیه سابق و اعضای سابق سنا و پارلمان و اقشار مختلف دیدار می‌کرد. این‌جا چند نمونه از دیدارهای او را برای یادآوری نقشی که در امور افغانستان بازی می‌کرد، مرور می‌کنیم. شرح دیدارها از وبسایت سفارت گرفته شده است:

1) به تاریخ ۸ دسامبر ۲۰۲۱، خانم ازابیل موسارد کارلسن، رئیس دفتر ملل متحد برای همکاهنگی امور بشردوستانه (UNOCHA) را به حضور پذیرفت.

2) به تاریخ ۲۳ فیروری ۲۰۲۲ با شیرباز کمین‌زاده، رئیس اتاق معادن و صنایع و هیأت همراهش ملاقات کرد.

3) به تاریخ ۲۸ فیروری ۲۰۲۲ در اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری ننگرها به ارتباط تقویت تجارت بین دو کشور سخنرانی کرد.

4) به تاریخ دوم مارچ ۲۰۲۲ با مایکل کیتینگ، نماینده انستیتوت صلح اروپایی، در سفارت پاکستان دیدار کرد و در ارتباط به صلح در منطقه و همکاری اقتصادی و بشردوستانه با افغانستان و مردم این کشور صحبت کرد.

5) به تاریخ ۴ مارچ ۲۰۲۲، محمد سعید العیاش، سفیر و رئیس عمومی سازمان همکاری اسلامی را در کابل به حضور پذیرفت و روی همکاری نزدیک سازمان همکاری اسلامی در امور بشردوستانه و انکشافی افغانستان گفت‌وگو کرد.

6) به تاریخ ۱۴ می ۲۰۲۲ با بهادر امینیان، سفیر ایران، روی مسایل صلح و ثبات افغانستان صحبت کرد.

7) به تاریخ ۲۴ می، سفیر روسیه و شارژدافیر چین را در سفارت پاکستان ملاقات کرد و روی مسایل صلح و ثبات افغانستان با آنان گفت‌وگو کرد.

8) به تاریخ ۲۵ می، میزبان سفیران کشورهای مسلمان همسایه (ایران، ترکیه، اوزبیکستان، ترکمنستان و سفیر سازمان همکاری اسلامی) در سفارت پاکستان بود.

9) به تاریخ ۲۹ می، به اقامت‌گاه جهاد ارگونای، سفیر ترکیه، رفت و با او روی مسایل افغانستان گفت‌وگو کرد.

10) به تاریخ ۲۹ می ۲۰۲۲ با قلندر عابد، وزیر صحت عامه طالبان، دیدار و گفتگو کرد.

11) به تاریخ ۳۰ می هیأت بزرگی از تاجران و سرمایه‌گذاران افغان در سفارت پاکستان حاضر شدند و سفیر با آنان درباره مسایل تجارت و ترانزیت گفت‌وگو کرد.

منصور احمدخان که در سفارت باقی‌مانده از بریتانیا مأموریت انجام می‌داد، ماستری خود را نیز از دانشگاه ویست‌منستر لندن گرفته است. سفیران پاکستان در کابل، در گذشته نیز افراد کارکشته و صاحب تجربه بوده‌اند. احمدخان قبل از این‌که به این مقام برسد در دهلی، سازمان ملل و زیمبابوه کار کرده و چند سال معاون سفیر در کابل نیز بود. مدتی رئیس عمومی دفتر امور افغانستان در وزارت خارجه پاکستان بود. او قبل از سفارت در بیشتر کنفرانس‌ها و گروه‌های کاری مشترک کشورهای منطقه و جهان در مسایل افغانستان از جمله پروسه کابل، ماسکو فورمت، پلان کاری افغانستان و پاکستان برای صلح و همسبته‌گی و گروه کاری چهارجانبه (چین، پاکستان، ایالات متحده و افغانستان) حضور داشته و بخشی از هیأت دیپلماتیک پاکستان در امور افغانستان بوده است.

پاکستان روایتی را میان تندروان مذهبی و اقشار سنتی افغانستان و منطقه ترویج می‌کند که گویا این کشور محصول مبارزات مسلمانان منطقه است و حفظ تمامیت ارضی و استقلال آن مأموریت دینی تمام مسلمانان شبه‌قاره هند و منطقه می‌باشد. در ماه مارچ ۲۰۲۱، منصور احمدخان در محفل تجلیل از روز استقلال پاکستان در سفارت آن کشور گفته بود که پاکستان محصول قربانی‌های مسلمانان شبه‌قاره هند است که می‌خواستند صاحب وطن مستقل شوند. براساس این روایت، افغان‌ها نیز مسوولیت ایمانی دفاع از پاکستان را دارند. از همین‌رو، وقتی صفحه

وبسایت سفارت پاکستان را باز کنید، اولین تصویری که به چشم می‌خورد، مربوط به افغانستان نیست، بلکه تصویری از مأموریتی است که پاکستان برای افغان‌ها تعیین می‌کند: حفاظت منافع پاکستان در شبه‌قاره هند. اولین تصویری که در صفحه وبسایت سفارت پاکستان به چشم می‌خورد از زنان و مردان افغان نیست که گرسنه‌گی و ستم می‌کشند، بلکه از جوانان کشمیر است که به سوی سربازان هندی سنگ پرتاب می‌کنند و شعار سر می‌دهند. روی آن عکس این هشتگ با خط سیاه و سرخ نوشته شده است: «بگذار کشمیر سخن بگوید»

منصور احمدخان و سفارت‌اش در سالی که افغان‌ها به بی‌صداترین مردم جهان شهرت یافته و نبود خدمات و گرسنه‌گی با قوانین قرون وسطایی چون بستن مکتب، تکفیر موسیقی و منع آزادی‌های مدنی همراه شده است، در افغانستان از بی‌صدایی کشمیر سخن می‌گوید و تلاش دارد حفاظت از منافع پاکستان در شبه‌قاره هند را مأموریت دینی افغان‌ها معرفی کند.

اما آن‌گونه که از دیدارهای سفیر پاکستان در یک سال گذشته با تاجران، اتاق‌های تجارت، اتحادیه شرکت‌های معدن‌کاری زغال و چور معادن افغانستان پیدا است، آن کشور در پشت پرده شعار هم‌کیشی و منافع اقتصادی و سیاسی‌اش را تعقیب می‌کند. صادق خان، سلف منصور احمدخان در سال ۲۰۲۰ در مصاحبه‌ای درباره اهمیت اقتصادی افغانستان برای پاکستان گفته بود که

اول: افغانستان باید امنیت آب پاکستان را تأمین کند. به گفته صادق خان، ۱۰ درصد آب حوزه اندوس از حوزه آبی کابل می‌آید و افغان‌ها باید کاری نکنند که به جریان این آب خلل وارد شود. او گفته بود که در عوض پاکستان امنیت غذایی افغانستان را تضمین خواهد کرد و مواد خوراکی به آن کشور صادر خواهد کرد. (افغانستان از نظر مواد اولیه غذایی وابسته به پاکستان و بازار مصرف کالاهای آن کشور باشد.)

دوم: افغانستان باید به تأمین امنیت انرژی پاکستان کمک کند؛ یعنی زمینه انتقال انرژی را از آسیای میانه به پاکستان تسهیل نماید. به گفته او پاکستان در عوض، به استخراج معادن افغانستان کمک خواهد کرد. (همان‌طوری که با برگشت طالبان دست به غارت معادن افغانستان زده است) و حاضر است نیروهای متخصص به افغانستان اعزام کند (یعنی انجینران و متخصصان پاکستانی در بازار معادن افغانستان صاحب شغل شوند) و نیز افغان‌ها را در کار استخراج معادن آموزش بدهد.

قدرت سفیر پاکستان ریشه در جایگاه سفارت آن کشور دارد. پاکستان وطن ما را سپر و پشت جبهه کشمیر و خصومت‌هایش با هند می‌خواهد؛ مالکیت آب و معادن ما را می‌طلبد؛ کشور ما را بازار مصرف و راه ترانزیت رایگان به بازار آسیای میانه می‌خواهد و دوست دارد کادرها و متخصصان‌اش در بازار افغانستان مشغول باشند. برای اجرای این مأموریت صلاحیت‌های گسترده، منابع و سفارتی با امکانات کم‌نظیر، علاوه بر لشکری از طالبان در اختیار سفیر گذاشته شده است. هرکسی جای منصور احمدخان بنشیند، قدرت‌مند خواهد بود. اما قدرت‌مند بودن برای تصاحب افغانستان کافی است؟ لارد کورزن وقتی آن زمین شش‌هکتاری را برای تحکیم سلطه کشورش خط کشید، بریتانیا بسیار قدرت‌مندتر از پاکستان بود، اما او افتتاح آن سفارت را به چشم سر ندید و بریتانیا چند دهه بعد، نه‌تنها افغانستان، بلکه شبه‌قاره هند را نیز از دست داد.